

העולם כפי שהוא צריך להיות

אדם קלין אורון

העולם הוא נורא ואיום, באמת, חור שחור של אנרגיה אפלה. אבל זה לא העולם האמיתי, טוענים תומכי תיאוריית העולם השטוח; זהו שקר שמכרו לנו השלטונות, ואם רק ייחשפו בני הדמדומים לידע המתאים, יוכל העולם להירפא. הפרדה שהם עושים בין האליטה ובין העם היא לשד החיים של תיאוריות הקונספירציה הנפוצות ביותר, וגם של פוליטיקה פופוליסטית בנוסח טראמפ. רשמים מוועידת הארץ השטוחה בכפר סבא

פברואר 2025

מש עם הגעתי לוועידת הארץ השטוחה בכפר סבא נשמעה אזעקה. לרגע התלבטתי אם לנטוש את האוטו או להמשיך לנסוע, אבל יותר משנה של מלחמה בלתי פוסקת עשתה את שלה, ובשילוב של לאות, בלבול, קטנות מחשבה, אומץ ומומנטום המשכתי לחפש חניה כאשר הגיע קול הפיצוץ.

חוסר האוריינטציה הזו ליווה אותי כבר בנסיעה, כשהאזנתי לפרשני אקטואליה שניסו להבין אם בחירתו של דונלד טראמפ לנשיאותו השנייה כשבועיים קודם לכן משמעה שבירת העולם או תיקונו, והמשיך איתי גם בוועידה עצמה, שהתקיימה באולם מתפורר של בית אבות. מהר מאוד התבהר לי שאני היוצא מהכלל: התחושה הרווחת בקרב שאר הנוכחים והנוכחות הייתה שהם הגיעו, סופסוף, הביתה. החל בשיחות הנינוחות במסדרון, דרך הדיורמות בלובי וכלה בכיבוד שהתחשב בטבעונים, ויותר מכול - על הבמה, המסר חזר ונשנה: העולם הוא כפי שהעולם צריך להיות. זאת אומרת, העולם הוא נורא ואיום, באמת, חור שחור של אנרגיה אפלה, אבל זה לא העולם האמיתי; זה השקר שמכרו לנו השלטונות. ומרגע שראית אותו כפי שהוא, כפי שראוי שיהיה, הכול מסתדר. כאנתרופולוג החוקר את

חסידי העולם השטוח (המכנים את עצמם "שטוחיסטים") כבר חמש שנים, תחושת הרווחה הזאת, ההרגשה שהם אלה שמנצחים, הייתה עבורי החידוש המשמעותי של הוועידה: רוב המשתתפים אמנם רואים את עצמם כבני אור שראו את האמת, אבל הם מדגישים עוד יותר עד כמה העולם הוא מקום אפל מאוד. אלה שני חצאים של אותו המסר, אבל בוועידה נדמה שהצד המואר הולך ומתחזק.

אחד ממארגני הכנס, אייל גולן ("לא הזמר"), מסכם בדברי הפתיחה של הכנס את שני חצאיו של המסר הזה. הוא מתחיל בחצי האפל: כל אחד מהנוכחות והנוכחים באולם, הוא אומר, שם לב לבעיות עם הפארמה, לכלכלה שמייצרת עוני, לאיבה המהונדסת בין עמים. העניינים השונים הללו לא התחברו זה לזה, עד שהגיעה חוויית ההתעוררות אל מציאות הארץ השטוחה. יום אחד, ברגע אחד - למשל רגע שבו רואים את השמש מהים - ננעצת סיכה בבלון האשליה, חציו המואר של המסר נגלה במלוא הדרו, ומתעוררים אל האמת: "הארץ נועדה בשבילנו, היא נבראה בשבילנו ואנחנו בשבילה. ההתעוררות מאפשרת לחזור לברכה הזאת. היא נלקחה מאיתנו, אבל היא עוד קיימת". אחת המשתתפות קוראת לתחושה הזאת alignment: החוויה שבה כמה תובנות מתחומים שונים מסתדרות זו על גבי זו לכדי עדשה שדרכה רואים כעת את העולם באופן ממוקד ובהיר, ושדרכה מתבוננים מעכשיו בכל נושא.

כעת עולה לבמה מתן גורודיש, שמוצג, במחווה ברורה לדודו המפורסם, כ"רמטכ"ל האירוע". הוא ממשיך עם האור: אנחנו חוקרים אמיתיים, המתבוננים בעולם כפי שהוא ולא מתוך הנחות מוקדמות. אנחנו, בניגוד למדענים המזויפים (למשל ניוטון), גם מודים שיש דברים שלא נדע לעולם. גורודיש, במצגת מלאה בתמונות, מספרים, סרטונים וגרפים, חולף דרך מגוון טענות: מים אינם מתקמרים; אילולא היה מעלינו מחסום, האטמוספירה הייתה מתפוגגת;^[1] אין פצצות אטום, ובכלל, אין דבר כזה אטום; הרקיע עשוי מחומר דמוי ג'לי; הקוטב הצפוני הוא מקום גן העדן; כותבי הסימפסונס הם בונים חופשיים. מבחינתו, כל אלה, וגם בעיות הפארמה, הכלכלה והאיבה בין עמים שעליהן דיבר קודמו, הם צדדים שונים של אותו רעיון: העולם איננו כפי שסיפרו לנו, אלה שסיפרו את השקרים הללו רוצים ברעתנו, חשיפת האמת (לגבי צורת העולם, לגבי מטרת השולטים בו) היא ייעודנו האמיתי, והיא זו שתשחרר אותנו מהמניפולציות שמפעילים עלינו השקרים והוגיהם.

השטוחיסט הראשון

לענייני הקונספירציה והמיתולוגיה נחזור עוד מעט, אבל אחד הדברים המפתיעים בטענותיו של גורודיש - ובכלל בתפיסת העולם של השטוחיסטים בימינו - הוא עד כמה הן זהות לטענותיו של אבי תיאוריית העולם השטוח, סמואל בירלי רואבוטם (Rowbotham), בריטי בן המאה התשע-עשרה שהתהדר בכינוי פְּרַלַּקס (Parallax); מושג המתייחס, ולא בכדי, לשינוי מדומה במקומו של עצם בעקבות שינוי מקומו של הצופה). התיאוריה של פרלקס נולדה, לטענתו, בעקבות תצפיות שערך בתעלת מים באורך עשרה קילומטרים. בעזרת טלסקופ הצליח לראות אנשים וסירות בקצה השני של התעלה, למרות שעקמומיות כדור הארץ הייתה אמורה להסתירם מתחת לאופק. ואלה עיקרי התיאוריה: העולם הוא דיסקית שטוחה. הקוטב הצפוני נמצא במרכזה. הקוטב הדרומי לא קיים, ו"יבשת" אנטרקטיקה היא בעצם חומת קרח עצומה המקיפה את הדיסקית. מעל הדיסקית מונחת כיפה, שגובהה לא רק שאינו ידוע כעת, אלא "לעולם יישאר בלתי ידוע עבור בני האנוש".^[2] דיסקית העולם מונחת, ללא כל תנועה, במרכז

היקום, והשמש, הירח והכוכבים סובבים במעגלים מעל הדיסקית. היקום החומרי עצמו מכיל רק את הדיסקית, נברא בשישה ימים והוא בן פחות מששת אלפים שנה. הארץ, אם נחזור לדברי הפתיחה של הכנס, נבראה עבורנו, ואנחנו עבורה.

ובאמת, בישראל של ימינו מתן גורודיש מהדהד את דבריו של פרלקס כמעט מילה במילה - מצורתו של העולם, דרך ההתעקשות שיש דברים ששום בן אנוש לא יוכל לדעת לעולם והוודאות שהעולם נברא על ידי בורא מיטיב ועבור שליטיו הראויים, הם בני האדם, וכלה בהובלת קבוצה של שטוחיסטים לביצוע תצפית מצד אחד של הכנרת אל צידה השני, מרחק כעשרים קילומטרים, בשנת 2019 (לדברי חברי הקבוצה, גם כאן הגדה השנייה נצפתה למרות העקמומיות-לכאורה). באופן כללי, כמו פרלקס, גם גורודיש רואה בעצמו אמפיריציסט שנסמך על הפילוסופיה המדעית של פרנסיס בייקון: הוא גורס כי מדע אמיתי יכול להתבסס רק על תצפיות שנעשות בעזרת החושים, ועל תיאוריות שנבנו במשורה ובזהירות ורק באמצעות אינדוקציה, תצפית אחר תצפית. וכמו פרלקס, גם גורודיש תוקף בכל הכוח - שלא לומר בבזז גלוי - את "דת המדע", על מגוון ההנחות השגויות שלה, המשוואות הפתלתלות והשקרים הגלויים.

אבל דווקא בנושא אחר בו ההשקה בין פרלקס לגורודיש מהותית במיוחד: חלק ניכר מהמסר של שניהם הוא שהטענה הקובעת כי העולם עגול היא קונספירציה של קבוצת אליטות, ולא טעות גרידא. במילים אחרות, חזרנו אל הצד החשוך. פרלקס, שבצעירותו היה מעורב בקהילות האוטופו-סוציאליסטיות של התעשיין רוברט אוון (Owen), ראה עצמו גם כמהפכן חברתי ולא רק מדעי. את התיאוריה שלו הוא כינה *Zetetic Astronomy*, מהפועל היווני *zētein* שפירושו "לתהות" או "לחפש". המושג *zetetic* היה מזוהה במקור עם הפילוסופיה של פירון, מייסד זרם הספקנות, שהאמין כי אין אמיתות מוחלטות ושאי-אפשר לסמוך על החושים; הוא שימש גם תנועות אתאיסטיות (*free thinkers*) שפעלו באנגליה מראשית המאה התשע-עשרה. מבחינתו של פרלקס, כל המדענים האחרים שוגים באשליות, שבויים בקונספציות ומשקרים במצח נחושה לגבי דברים שבמקרה הטוב הם לא בדקו מעולם, ובמקרה הרע הבינו מזמן שהם שגויים.

בספרו מ-1865 (שיצא במקור כחוברת ב-1849) טוען פרלקס שקופרניקוס, ניוטון ואחרים מודים בפה מלא כי אין ראיות ברורות שכדור הארץ עגול. הוא ממשיך וטוען בלהט ש"פתטי בצורה קיצונית" להיווכח כי אחרי מאות שנים של עצלות מחשבתית, במקום שהפילוסופים והמדענים יתחילו לחקור את אופיו האמיתי של העולם הפיזי הם ממשיכים לייצר היפותזות שתפקידן להסביר את הסתירות בין התופעות הנצפות ובין "הנחות דמיוניות ומשתנות תדיר". כל מדעני העולם, חוץ ממנו, רק חוזרים ומשעתקים את ההונאה העצמית של קודמיהם.^[3]

קונספירציה כוללת

הבזז הגובל ביוהרה, המאפיין את כתיבתו של פרלקס ומהדהד גם בדבריו של גורודיש, מופיע בצורה גסה פחות - אך מפורשת יותר - במשפט נוסף של אייל גולן מפתחת הכנס, המתאר את רגע ההתעוררות אל אמת העולם השטוח: "הסמכות הפנימית תופסת פיקוד סופסוף ומפסיקים להקשיב לסמכות חיצונית". קשה שלא לחשוב שוב על טראמפ, למשל על האמירה שלו מ-2020 בנוגע למשבר האקלים, כאשר התעקש

ש"בקרוב יתחיל להתקרר, חכו ותראו", וכאשר נאמר לו שהמדע אינו תומך בכך, השיב "אני לא חושב שהמדע יודע, למען האמת". האמירה הזאת המשיכה את היחס הסקפטי למדע שהפגין סביב משבר הקורונה, שגם במהלכו פיזר מדי פעם אמירות שבהן ראה בעצמו מקור מידע מדויק יותר מהקונסנזוס המדעי, למשל כאשר המליץ על שימוש באור השמש ובאקונומיקה כדי להתמודד עם הווירוס.

אלא שאצל השטוחיסטים, ובמידה מסוימת גם אצל טראמפ, העניין איננו רק ההסתמכות על אינטואיציה או על תובנות אישיות יותר מאשר על המדע, אלא גם ההתייחסות אל המדע כאילו הוא משרת אינטרסים של האליטות. במקרה של פרלקס, הרקע הסוציאליסטי שלו גרם לו לחשוד באינטרסים של המעמד הגבוה, אך גם להבין ולנצל את המשיכה של ציבורים רחבים כלפי טענות אנטי-אליטיסטיות. הוא לא הסתפק בקביעה שכל אחד יכול לברר את העובדות בעצמו, אלא הוסיף וטען שבירור כזה עדיף על פני הסתמכות על המדע - שהוכתם ואפילו עוצב בידי האינטרסים של מי שמימנו והפיצו אותו. מתוך כך, פרלקס מבנה למעשה את נאמניו וממשיכי דרכו לא רק כחוקרים עצמאיים אלא גם כמי שעושים זאת באומץ ופועלים מול התנגדות חריפה: "צבועים וְלָלוּ, עריצים יכעסו, קנאים ילעגו, הפחדן יירטע, האדיש יתפעל - אך אביר האמת, חמוש בכנות מטרתו, מתמיד בדרכו החגיגית, ייוותר בלתי פגיע ומנצח".^[4]

מה שפרלקס רק רומז לו, השטוחיסטים מדגישים. הם פחות עוסקים בשאלה מה צורתו של העולם; תחת זאת הם מתרכזים בשאלה מדוע הסתירו את צורתו האמיתית, ומי עשה זאת. מנחה הוועידה, מיכאל חדד, אומר ש"כולם באולם רוצים את האמת - החיפוש הוא החופש", ומדבר על "המציאות שעיוותו והסתירו מאיתנו [במשך] דורות"; אייל גולן מתייחס ל"שקר הגדול של כדור הארץ"; ומשתתף באחד הפאנלים חוזר לנושא ההתאמה בין תחומים שונים ומסביר שהוא התעורר אל האמת כאשר "המקורות [היהודיים] הסתדרו עם החישובים, עם העיניים, וכמובן עם הידע שיש מניפולציות בכל תחום".

חסידי העולם השטוח להוטים לדבר על העולם העגול לא פחות מאשר על זה השטוח, והם מציגים אותו כך: סיפרו לנו שהעולם הוא כדור נע, כוכב לכת שמסתובב סביב עצמו וסובב את השמש, בתוך מערכת שמסתובבת בתוך גלקסיה, ביקום ללא גבולות שמתרחב עד אינסוף. אבל החושים מספרים לנו שאנחנו חיים במישור, עם אופק מישורי, ושאנחנו עומדים במקום ("העולם שטוח ולא בתנועה", כלשונם). לימדו אותנו שהחושים מטעים אותנו, או ליתר דיוק - שהם מראים לנו תמונה מקומית וצרה מאוד של יקום גדול מאוד; אבל זוהי בדיוק מטרתו הכפולה של השקר. ראשית, הוא גורם לנו לפקפק במה שהחושים מספרים לנו - כלומר בסמכות הפנימית - ולהאמין למה שאומרות לנו סמכויות חיצוניות כנגד כל אינטואיציה והתרשמות טבעית. שנית, הוא גורם לנו להרגיש קטנים מאוד, גרגר אבק על גרגר אבק, במקום להבין שאנחנו נזר הבריאה ונמצאים ביקום-כיס, "פצפון ממש" כדברי גורודיש, שנברא כולו עבורנו. אם הצליחו לשכנע אותך שאת חסרת משמעות, שאפילו החושים שלך לא אמינים, שבעצם את מסתובבת עד סחרחורת ביקום חסר משמעות - הרי בעצם השתלטו עלייך ויכולו לשכנע אותך בכל דבר.

כל זה נורא בפני עצמו, ממשיכים השטוחיסטים, אבל גרועה מכך היא העובדה ש**כולם** סיפרנו לנו את זה: ההורים, מערכת החינוך, ספרי ילדים, ערוצי החדשות, סרטים וסדרות טלוויזיה, משרד המדע, מערכת הביטחון ועוד ועוד. לא זו אף זו: זהו המצב לא רק בישראל, אלא בכל מדינה בעולם. מכאן שאם מדובר

בשקר, אזי זהו שקר ששותפות לו כל מערכות התרבות, כל המוסדות החברתיים וכל גופי הממשל בעולם כולו. תומכי הארץ השטוחה אינם נוטים אפוא להאמין בקונספירציה אחת ויחידה (כמו, לפעמים, מתנגדי חיסונים), אלא פחות או יותר בכולן. אם השקר חוצה את כל המערכות, כל המערכות רקובות; ואם הוא קיים בכל מדינה בעולם, העולם כולו נשלט בידי אליטה אחת. ביג פארמה? ברור. הנדסת תודעה כדי להפוך את כולנו ללהטב"קים? אין ספק. חיילי או"ם שמחכים בנמל חיפה כדי להשתלט על המדינה במסגרת אג'נדה 21/2030^[5]? מובן מאליו.

דואליזם גנוסטי

המשותף לכל תיאוריות הקונספירציה האלה הוא הטענה כי קיימת אליטה השולטת מאחורי הקלעים בכל המשאבים והמוסדות, ומשתמשת במניפולציות פסיכולוגיות ואחרות כדי להפיץ אג'נדה שמקדמת את האינטרסים שלה על חשבון האינטרסים של העם. ההפרדה הזאת בין האליטה לעם היא לשד החיים של תיאוריות הקונספירציה הנפוצות ביותר - בתקופת הקורונה כרבע מהאמריקאים האמינו שהמגפה תוכננה בידי אנשים בעלי עוצמה^[6] - וגם, כמובן, של הסגנון הפוליטי המכונה פופוליזם. מנהיגים פופוליסטים טוענים שהכוח נלקח מהעם, ומבטיחים כי יחזירו אותו ויילחמו בדיף סטייט. זו ההתאמה, ה־alignment, שעלתה שוב ושוב בוועידה: תחושה של הבנה עמוקה לגבי טבעו האמיתי של העולם, ובמידה מסוימת של הקיום. המאמינים בתיאוריות הקונספירציה האלה מבינים למה העולם במצב נורא כל כך; הם מבינים מדוע קורים דברים רעים לאנשים טובים; הם מבינים שהעולם נשלט בידי אליטה, ושהאליטה הזאת רוצה ברעתנו. במקרה של חסידי העולם השטוח, הדברים גם מסתדרים עם ההבנה שהם יכולים לסמוך רק על החושים של עצמם, ושכל דבר שמגיע ממקור סמכות חיצוני הוא שקר - כי האליטה, כדי לשלוט, משקרת ללא הפסק, אבל גם כי החושים שלנו פשוט סותרים את השקרים האלה לגבי קיומו של העולם או תנועתו.

חשוב לא להתבלבל: השטוחיסטים אינם חסידי טראמפ (או ביבי, או אורבן, או פוטין). עבורם, הצלחה מכל סוג - פוליטית, תרבותית, כלכלית - מעידה על כך שאתה חלק מהממסד. הם קוראים לכך "אופוזיציה נשלטת" (controlled opposition). האליטה מציבה בובה שתילחם בה כביכול, כדי למנוע מצב שבו יקום איום אמיתי על שליטתה. לכן השטוחיסטים לא ישתמשו בביטוי "דיף סטייט", כי ממנו יכול להשתמע שחלק מהמדינה, או חלק מהפוליטיקאים, או מדינות מסוימות, אינם נשלטים בידי ה"דיף סטייט". מבחינתם, האליטה השולטת בעולם שולטת בכל היבט שלו ובכל מדינה. במילים אחרות, הם אינם פופוליסטים, מכיוון שפופוליסטים מאמינים ביכולת להביא לשינוי פוליטי באמצעים פוליטיים. לי השטוחיסטים הזכירו דווקא תנועה אחרת, שאמנם היו לה שאיפות פוליטיות אך היא הייתה דתית במהותה: הגנוסטים. ליתר דיוק, השקפת עולמם של השטוחיסטים מהדהדת את הדואליזם הגנוסטי.

מגוון התנועות הגנוסטיות שפעלו במאות הראשונות לספירה השאירו אחריהן מעט מאוד כתבים, אך נראה שרובן חלקו שני מאפיינים עיקריים. ראשית, הן האמינו שהעולם נשלט, ולרוב גם נברא, בידי אל מרושע (הדמיאורג), אך נשמות בני האדם (בניגוד לגופם) נוצרו בידי אל טוב - גישה המכונה דואליזם. שנית, לתפיסתן, כדי להינצל מאחיזתו של האל הרע בעולם (ובגופנו) עלינו להשיג ידע לגבי טבעו האמיתי

של העולם - ומכאן שמן, כיוון ש"גנוסיס" משמעו ידיעה או דעת. יש הבדלים רבים בין הגנוסטים ובין המאמינים שהארץ שטוחה - אצל האחרונים, למשל, אין פרקטיקות מיסטיות או תיעוב כלפי החומרי והגופני - אולם גם השטוחיסטים מחזיקים במעין דואליזם גנוסטי, שכן הם מאמינים שידע לגבי אופיו האמיתי של העולם ישחרר אותנו מאחיזת כוחות האופל; יתר על כן, הם מאמינים שאותם כוחות אופל הם הכוחות השולטים כיום בעולם בפועל.

חשוב לומר כי השטוחיסטים אינם מאמינים שכוחות האופל הללו אלוהיים, כלומר לא הם בראו את העולם והם גם לא שולטים בגופנו (אם כי הם מנסים לעשות זאת, למשל באמצעות חיסוני הקורונה).^[7] אולם לעיתים ההבדל הוא כמעט סמנטי: מבחינתם של השטוחיסטים, האליטה העולמית שולטת בכל היבט והיבט בחיננו, מחדירה רעלים לגופנו ומחשבות שווא (ולעיתים שבבים) למוחנו, ואינה בוחלת בשום אמצעי ודרך כדי להשיג את מטרותיה, הכוללות שליטה מוחלטת והשמדה כמעט מוחלטת של כולנו. במילים אחרות, האליטה מרושעת עד כדי כך שמכל בחינה מהותית היא איננה אנושית, וגם כוחה הוא כמעט אלוהי.

התעללות רגשית

כאשר נחשפתי לראשונה לתפיסה זו של השטוחיסטים, לגישה שלהם לגבי כוחה הבלתי מוגבל ומפלצתיותה הבלתי נתפסת של האליטה, אחזה בי בעתה. תיאוריית הקונספירציה סביב אג'נדה 21/2030 של האו"ם שהוזכרה לעיל, שהשטוחיסטים מרבים לדבר עליה, גורסת למשל שלאליטה נמאס לשלוט בכולנו מאחורי הקלעים והיא מתכוונת לעבור לשליטה ישירה - דבר שדורש קודם כול צמצום של כלל אוכלוסיית העולם לכמה מאות מיליונים. כל שאר המיליארדים יושמדו בדרך כזו או אחרת (חיסונים, רשת דור 5 סלולרית, טכנולוגיית HAARP לשליטה במזג האוויר, כמטריילס - הטענה ששובלי מטוסים ברקיע הם בעצם ריסוס חומרי רעל על האוכלוסייה, או מגוון אפשרויות נוספות). זהו סיפור אימה שמגמד כל ג'נוסייד בהיסטוריה. כשחלקתי את הבעתה שלי עם אחד השטוחיסטים ושאלתי אותו איך הוא קם בבוקר לעולם שכזה, התנהל בינינו הדו־שיח הבא:

רועי [שם בדוי]: מה זאת אומרת, אחי? אני ב־mission, אני נביא, כפרה עליך, אני באתי להציל את העולם.

אני: אבל זה עולם סופר מפחיד.

רועי: אבל אני אציל אותו, אחי. לא לבד, כן? לא לבד.

לא לבד. זו מטרתה של ועידת העולם השטוח: גיוס.^[8] הגיוס נחוץ מכיוון שבעולם הנשלט בידי רוע כה מוחלט, רק ידע לגבי אופיו של הרוע יוכל לשחרר אותנו משליטתו המנטלית; ורק מספרים מסיביים של אנשים שיכירו בקיומו של הרוע הזה יכולים להביא לשחרור משליטתו הפוליטית. גנוסטים נטו לחלק את העולם לבני אור ובני חושך, אולם שטוחיסטים דוגלים דווקא בחלוקה משולשת: בני אור (הם), בני חושך (האליטה), ומה שאפשר לכנות בני דמדומים: רובם המכריע של בני האדם, שהאליטה בזה להם ומנצלת

אותם אך הם אינם חלק ממנה. אם הם יחשפו לידע ויכירו באמיתותו, יחסי הכוחות בין האליטה לכבשים שבהן היא שולטת יתהפכו באחת. כך, באמצעות הפצת ידע, מתכוון רועי להציל את העולם, וזו גם הסיבה ששטוחיסטים נוטים להיות "מיסיונרים".

האלמנטים האפלים יותר של העולם השטוח ניכרו בוועידה בהרצאה נוספת, שנשאה את הכותרת "מודל החלל כהתעללות רגשית" - ההתעללות של השקר הגלובליסטי, המקטין והמבלבל, זה שגורם לך לחשוב שאת גרגר אבק חסר חשיבות על עולם מסתחרר למרות שהחושים והאינטואיציה שלך אומרים לך אחרת, שאת בעצם חיה בעולם יציב שנברא עבורך. ובאמת, המרצה סיימה באמירה ש"כדי להתרפא צריך להסתכל למציאות בעיניים ולהתחבר לכוח עליון, וכמובן, להתחבר לקהילה שמתקפת את האמת". ברגע שאתה מתיישר עם המציאות הישרה, אתה נרפא; וכאשר מספיק אנשים יתיישרו, העולם יירפא. במילים אחרות, השטוחיסטים אולי חיים בעולם מפחיד, אבל תפקידם המוסרי בעולם הזה ברור להם מאוד וממלא אותם בתחושת משמעות ושליחות. אחרי ככלות הכול, בהינתן קיומו של רוע אבסולוטי שכזה, מי לא ירצה להיות בצד של המורדים בו?

יצאתי אל השמש הכפר־סבאית המסנוורת, בחזרה אל העולם... האמיתי? המזויף? בכל מקרה, אל העולם שתפקידי המוסרי בו לא ממש ברור, והעתיד שלו לוט בערפל. וחשבתי דווקא על פופוליזם - שבדומה לשטוחיסטים, גם הוא מציב את חסידיו בצד של הטובים הנאבקים באליטה המרושעת, אבל עולמו המוסרי מטושטש הרבה יותר. הרי קשה (אם כי בהחלט אפשרי) לראות בטרמפ נציג של אור ומוסר. בהתקף של דיסאוריינטציה קיוויתי גם אני להיחשף לידע על העולם כפי שהוא באמת, שיגלה לי שיש סיבה נסתרת לכל הרוע והכאוס ויציב לי מטרה ודרך, ריאלית יותר או פחות, להילחם בו: לרגע אחד, שחלף מהר, רציתי, כמו השטוחיסטים, להתעורר מהמציאות המבולבלת והמאיימת שאנחנו חיים בה אל עולם עתידי שבו האופק, שטוח מקצה אל קצה, יהיה בהיר.

הערות שוליים

^[1] הכוונה היא לאותה "כיפה" שלפי השטוחיסטים מכסה מלמעלה את דיסקית העולם (ראו להלן).

^[2] in Christine Garwood, *Flat Earth: The History of an Infamous Idea*, New York: Thomas Dunne Books, 2008, p. 37

^[3] שם.

^[4] שם, עמ' 6.

^[5] אגינדה 21/2030 תידון להלן.

^[6] לפי סקר של מכון Pew שנערך ביולי 2020.

[7]† משבר הקורונה הביא לגידול ניכר במספר המאמינים בתיאוריות קונספירציה בארץ, וגם במספר מאמיני העולם השטוח: רבים מבאי הוועידה אמרו ששמעו לראשונה על העולם השטוח לאחר שהבינו שחיסוני הקורונה הם תוצאה של קונספירציה והחלו לקרוא על תיאוריות קונספירציה נוספות. עם זאת, מספר המאמינים שהקורונה היא חלק מקונספירציה כלשהי גדול הרבה יותר ממספר המאמינים שהעולם שטוח. כמו כן, לא כל מי שמאמין בקונספירציית הקורונה מאמין שכל העולם נשלט בידי כוחות אפלים - בניגוד למצב בקרב השטוחיסטים.

[8]† ובמידה מסוימת, גם חברותא; אולם החשדנות העמוקה של השטוחיסטים כלפי סמכות ומיסוד מביאה אותם להתפצל ולהאשים זה את זה בפגיעה במטרה ואפילו בפעולה למען האויב.

ד"ר אדם קליין אורון הוא אנתרופולוג של מערכות אמונה וראש תחום שיח ציבורי במכון ון ליר בירושלים.
